

Bijlage HAVO
2007

tijdvak 1

aardrijkskunde

Bronnenboekje

Opgave 1 – Handel van de ACP-landen

bron 1

Handel van de ACP-landen met de Europese Unie
(in miljoenen euro's en in procenten) in de periode 1980-2001

	1980	1990	2001		1980	1990	2001
Importen	28.590	27.864	47.514	Exporten	23.293	22.716	40.007
Aandeel in EU-totaal (%)	10,4	6,4	4,6	Aandeel in EU-totaal (%)	11,5	5,8	4,1
Handelsbalans	-5.297	-5.148	-7.507				

Handel van de ACP-landen met de rest van de wereld
(in miljoenen euro's en in procenten) in de periode 1980-2001

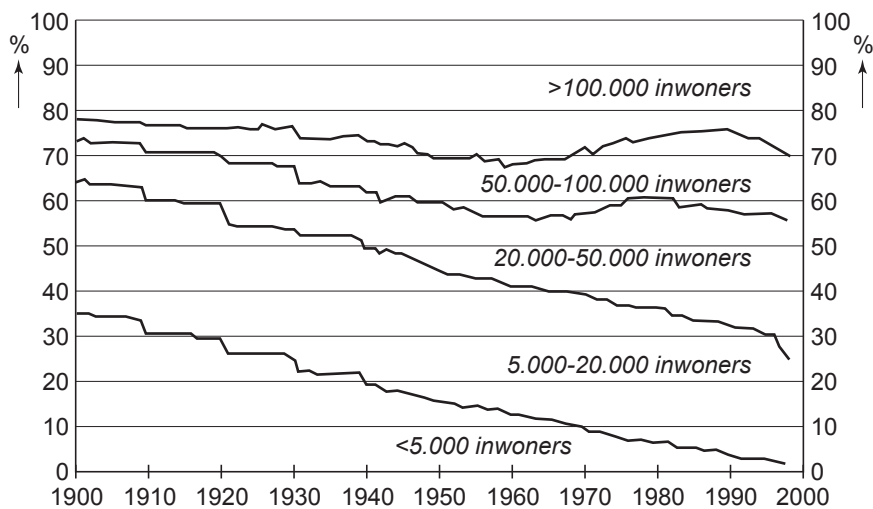
	1980	1990	2001		1980	1990	2001
Importen	31.040	57.520	128.702	Exporten	30.778	55.980	119.950
Aandeel in werelddtotaal (%)	3,0	2,9	2,4	Aandeel in werelddtotaal (%)	3,1	3,0	2,4
Handelsbalans	-262	-1.540	-8.752				

bron: Eurostat, Brussel, oktober 2002

Opgave 2 – Gemeentelijke herindeling, enkele voorbeelden

bron 2

Bevolkingsaandeel van gemeenten naar inwonertal, 1900-2000

bron: Trouw, 30 augustus 1999

bron 3

Grensconflict om Loosdrecht¹⁾

Van onze correspondent
UTRECHT - Tussen de provincies Noord-Holland en Utrecht is een heus grensconflict uitgebroken, met als inzet de gemeente Loosdrecht.

Die behoort nu nog tot Utrecht, maar dat heeft zijn langste tijd gehad als het aan Noord-Holland en Loosdrecht zelf ligt. Loosdrecht wil vrijwillig fuseren met de Noord-Hollandse gemeenten Nederhorst den Berg en 's-Graveland. De drie gemeenten zijn ongeveer even groot,

vergelijkbaar qua natuur en recreatie. (...)

Samenvoeging betekent ook dat Loosdrecht overgaat van Utrecht naar Noord-Holland. "Een onbegrijpelijke stap", noemen Gedeputeerde Staten van Utrecht het indelingsplan dat hun collega's van Noord-Holland hebben vastgesteld. (...)

Utrecht trok vorig jaar het voorstel in om Loosdrecht samen te voegen met de Utrechtse gemeenten Abcoude, Loenen en Breukelen. (...)

noot 1 Op 1 januari 2002 is door samenvoeging van de gemeenten 's-Graveland (Noord-Holland), Nederhorst den Berg (Noord-Holland) en Loosdrecht (Utrecht) een nieuwe gemeente in Noord-Holland ontstaan: Wijdereen.

vrij naar: Trouw, 20 november 1998

bron 4

De lat ligt steeds hoger

Op 1 januari 1991 moest Katwoude eraan geloven: de laatste gemeente in Nederland met minder dan 500 inwoners (het waren er maar 230) ging op in Waterland. Acht jaar later is Schiermonnikoog de kleinste gemeente met net iets meer dan duizend inwoners. De kans bestaat dat de waddeneilanden over een paar jaar

in één waddengemeente zullen opgaan.

Het regeringsbeleid is in ieder geval al sinds Thorbecke dat de bestuurskracht van een gemeente belangrijker is dan de historische zelfstandigheid van een gemeenschap. Destijds (in 1851) lag de grens bij 25 kiezers en sindsdien is de lat onophoudelijk hoger komen te liggen.

vrij naar: Trouw, 30 augustus 1999

bron 5

Waddeneilanden willen zelfstandigheid

Bestuurlijke toekomst
Annemarie Kok

SCHIERMONNIKOOG - Nu al doen Amelander ambtenaren onderwijszaken voor Schiermonnikoog. En de 'walgemeente' Dongeradeel regelt sociale zaken en zelfs de financiën voor het kleine eiland. Van tijd tot tijd duikt de vraag op of de vijf waddeneilanden nog kunnen voortbestaan als zelfstandige gemeenten. Want terwijl vijftienduizend inwoners tegenwoordig zo'n beetje het minimum is bij gemeentelijke herindelingen, ligt het inwonertal van de eilandgemeenten tussen de

tienduizend (Texel) en duizend (Schiermonnikoog). (...)

Binnenkort gaan de colleges van burgemeester en wethouders zich, met de gemeenteraden van de vijf waddeneilanden, voor het eerst serieus buigen over de bestuurlijke toekomst. (...)

De meest vergaande optie is de vorming van één waddengemeente met vijf deelraden. Maar daar lijkt op voorhand bijna niemand voor te zijn; zelfs op Schiermonnikoog willen ze de zelfstandige status voor geen goud kwijt.

"Stel je voor", zegt Van der Zwaag, "dat een inwoner van Schier naar het gemeentehuis op Ameland zou moeten. Dat red je niet op één dag."

bron: Trouw, 28 augustus 1999

Opgave 4 – Steenwijk

bron 6

Gemeentegrenzen omgeving Steenwijk vóór de herindeling van 2006

bron: *De Grote Bosatlas, 51e druk*

Opgave 5 – Handel tussen Mexico en de Europese Unie

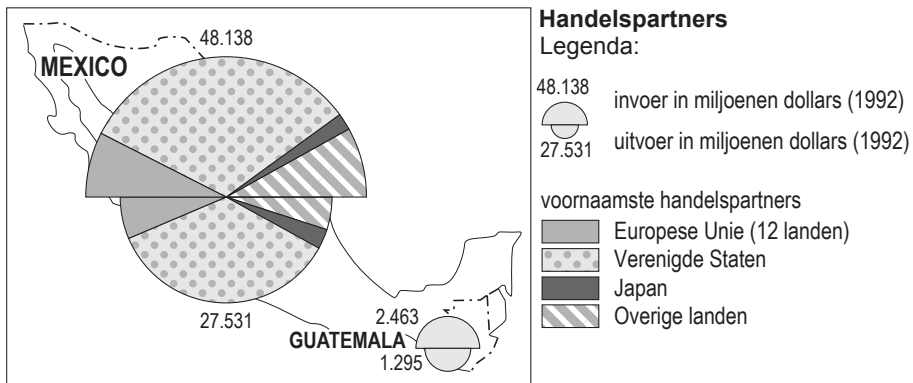
bron 7

Europese Unie en Mexico eens over vrijhandelsakkoord

De Europese Unie en Mexico hebben in 2000 overeenstemming bereikt over een vrijhandelsakkoord. In 1994 kwam Mexico met de VS en Canada het NAFTA-akkoord overeen, eveneens een vrijhandelsakkoord.

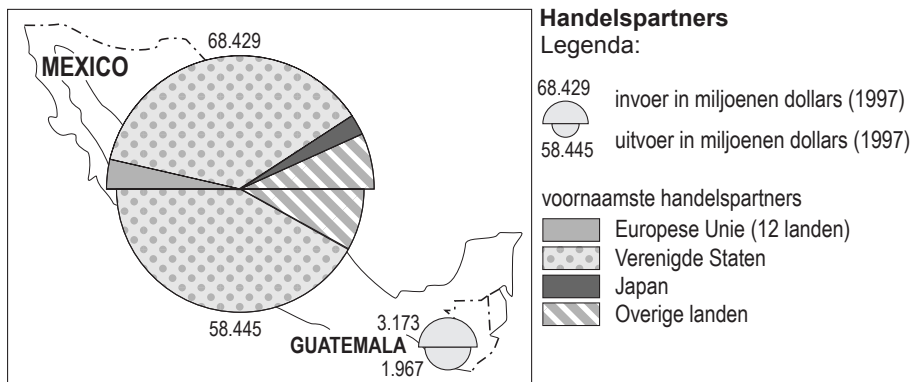
bron: *NRC Handelsblad, 19 januari 2000*

bron 8

vrij naar: De Grote Bosatlas

bron 9

vrij naar: De Grote Bosatlas

bron 10**Schema van de afschaffing van EU-importtarieven van een aantal Mexicaanse landbouwproducten met ingang van 2000**

direct afschaffen / nultarief	op korte termijn afschaffen (binnen 3 jaar)	op middellange termijn afschaffen (binnen 8 à 10 jaar)	op wachtlijst plaatsen
pootgoed, zetmeelaardappelen, gedroogde zaden van peulvruchten	tuinbonen	groenten, wortels en knollen	aardappelproducten, bewerkte peulvruchten, zoete maïs, olijven, paddenstoelen, tomaten, asperges
cacaobonen (al dan niet gebrand) en afval van cacao	cacaoboter, -vet, -olie, voor cacaopasta en cacaopoeder		chocoladeproducten
haring en makreel (tussen 15/2 en 15/6)	garnalen	haring en makreel (overige perioden), horsmakreel	alle bereidingen van graan, meel en melk voor gebak, tomatenproducten en vrijwel alle jams en sappen

bron: LBA-actualiteiten nummer 6, 25 februari 2000

Opgave 6 – De Ebrodelta

---

bron 11

Franco's droom

Hydrologische chirurgie rampzalig voor Ebrodelta

Om te voorkomen dat er kostbaar water ongebruikt de zee in stroomt, liet generaal Franco (het Spaanse staatshoofd van 1939–1975) al talrijke stuwdammen en aquaducten aanleggen. Met het Spaans Nationaal Hydrologisch Plan trad premier Aznar in zijn voetsporen. (...)

(...) De mensen in het droge zuidoosten van Spanje hebben gebrek aan water. In het stroomgebied van de Ebro in Noord-Spanje is volop water. Waarom zou je dat niet naar het zuiden brengen? Nu stroomt het grotendeels ongebruikt de Middellandse Zee in.

De noordelijke provincies Aragón en Catalunya, die toch al weinig ophebben met Madrid, verzetten zich daar heftig tegen. Zij willen het water liever zelf gebruiken en vinden dat het ecosysteem van de Ebrodelta er te veel schade van ondervindt. (...)

Het plan dat zoveel beroering veroorzaakt, is het Spaans Nationaal Hydrologisch Plan. Het bestaat uit twee delen. Het belangrijkste en meest betwiste deel is het plan om 1.050 miljoen m³ water uit de Ebro over te hevelen naar de zuidelijke provincies, de zogenoemde Ebrotransfer. (...)

Op zijn weg naar het zuiden (zie bron 12) kruist het aquaduct, dat bestaat uit open kanalen, tunnels en pijpleidingen, talrijke dalen die dwars op de kust liggen. (...)

vrij naar: Donkers, Henk, Geografie, juni 2003

bron 12

Het Nationaal Hydrologisch Plan

bron 12: Kartlab FRW UU, Geografie, juni 2003

bron 13: NASA, Geografie, juni 2003

bron 13

Ebrodelta

bron 14

Ebrodelta

De Ebrotransfer zal ten koste gaan van de Ebrodelta, een gebied van 320 km² dat de Middellandse Zee insteekt. (...) Het gebied wordt voornamelijk gebruikt voor de verbouw van rijst (210 km²) en is verder een belangrijk natuurgebied, ook internationaal gezien. (...)

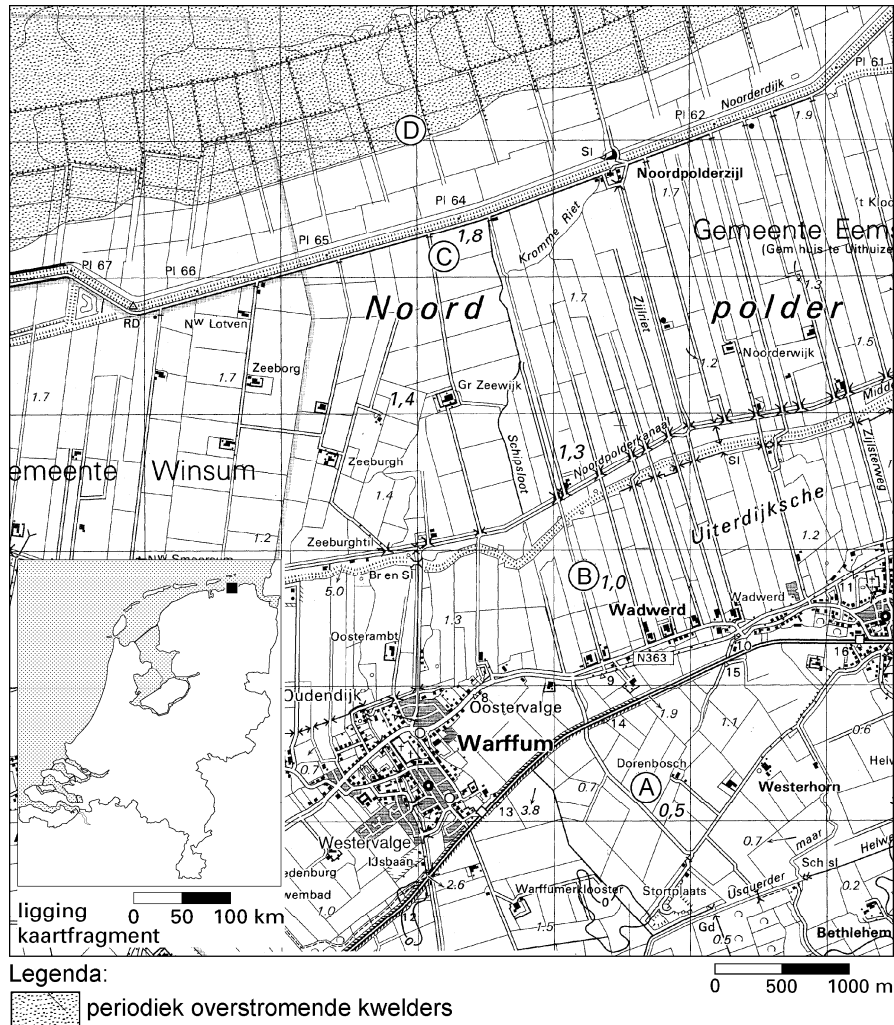
Er komen maar liefst 330 vogelsoorten voor, waaronder flamingo's; 81 soorten broeden er. In de brakwaterbaaien ten noorden en ten zuiden van de delta worden mosselen en oesters gekweekt. In het gebied wonen zo'n 40.000 mensen die direct of indirect afhankelijk zijn van bestaansmiddelen in de Ebrodelta. Ecologisch gezien functioneert de delta als één systeem.

vrij naar: Donkers, Henk, Geografie, juni 2003

Opgave 7 – Het zeeleilandschap in Noord-Nederland

bron 15

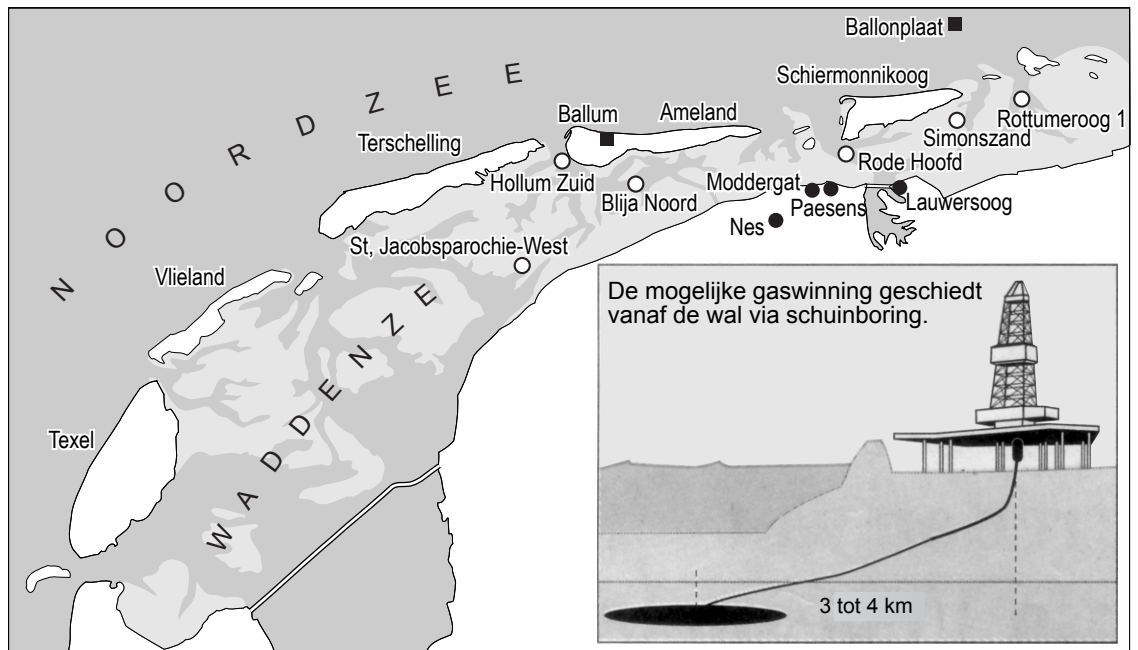
Het zeeleilandschap in een deel van Noord-Nederland

bron: Topografische Dienst Emmen, kaart 3 West, 1994

bron 16

Gasvelden in de Waddenzee

Legenda:

- mogelijke winlocaties
- mogelijke nieuwe proefboorlocatie
- afgewezen als proefboorlocatie

vrij naar: *Brabants Dagblad*, 2 april 2004